

Political Partnership**

Sanya Kenaphoom*

Abstract

The promotion of people's political participation is one aspect of democratic political development. However, political participation in itself is not sufficient for the achievement of political influence. Political partnership should thus receive greater attention. It is when individuals or organizations with a sense of political belonging join together in some political activity. It can be classified into two dimensions, the individual and the organizational. In the first dimension, the individual has, for instance, cognitive, affective and evaluative stances to politics, a sense of belonging to politics, a fondness of sense form of politics on political activity, political ideology, political behavior and political habits. The second dimension, of interactions between individuals and/or organizations, involves shared perceptions of politics, shared awareness of politics, a shared sense of political belonging, a common ideology, a sense for political alliances and affiliations, collective action in a political movement, the achievement of unity and harmony and expansion in political alliance-making.

Keywords: political partnership, psychology, behavior

*Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University, Mueang Mahasarakham. Email: zumsa_17@hotmail.com

**Received May 23, 2018; Revised June 28, 2018; Accepted August 16, 2018

ความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง**

สัญญา เคนาภูมิ*

บทคัดย่อ

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนถือเป็นแนวทางอย่างหนึ่งในการพัฒนาการเมืองแบบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตามหลักแห่งความเป็นเจ้าของในการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังไม่ลึกเพียงพอที่จะมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางการเมืองเท่าที่ควร หุ้นส่วนทางการเมืองจึงเป็นประเด็นน่าพิจารณาให้มากขึ้น ทั้งนี้หุ้นส่วนทางการเมืองหมายถึงการที่บุคคลหรือองค์กรได้เข้าร่วมแรงร่วมใจอย่างเป็นเจ้าของดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง จำแนกออกเป็นสองมิติ ได้แก่ (1) หุ้นส่วนทางการเมืองมิติปัจเจกชน เช่น ความรับรู้อย่างเข้าใจการเมืองความรู้สึกต่อการเมือง ความตระหนักในคุณค่าต่อการเมือง ความรู้สึกเป็นเจ้าของการเมือง รักและห่วงแหนรูปแบบการเมือง คุณธรรมทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง อุปนิสัยทางการเมือง เป็นต้น และ (2) หุ้นส่วนทางการเมืองมิติปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ/หรือองค์กร เช่น การรับรู้ร่วมทางการเมือง จิตวิทยาร่วมทางการเมือง ความเป็นเจ้าของการเมืองร่วม คุณธรรมทางการเมืองร่วม การแสวงหาแนวร่วมทางการเมือง การรวมตัวทางการเมืองการเคลื่อนไหวทางการเมืองร่วม การควบรวมเป็นหนึ่งเดียว การกลมกลืนเป็นเอกภาพ การขยายผลแนวร่วมทางการเมือง เป็นต้น

คำสำคัญ: หุ้นส่วนทางการเมือง, จิตวิทยา, พฤติกรรม

*คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม อีเมล
zumsa_17@hotmail.com

**ได้รับบทความ 23 พฤษภาคม 2561; แก้ไขปรับปรุง 28 มิถุนายน 2561; อนุมัติให้จัดพิมพ์ 16 สิงหาคม 2561

บทนำ

“สิ่งที่คาดหวัง (expected) กับ สิ่งที่เป็นจริง (fact) สองสิ่งนี้ฟัง ๆ แล้วอาจเป็นเส้นขนานกันไปตลอดกาลนาน เนื่องจากสิ่งที่คาดหวังมักเป็นเรื่องของอุดมคติ (ideal) ซึ่งแทบจะไม่มีวันเข้าถึงหรือบรรลุสิ่งนั้นได้เลย ทั้งนี้โลกของความเป็นจริงหรือสิ่งที่เป็จริงมีข้อจำกัดหลายประการที่อาจเป็นทั้งปัจจัยเอื้อและเป็นอุปสรรคในเวลาเดียวกัน อย่างไรก็ตามนักวิชาการจึงได้จำแนกทฤษฎีตามเกณฑ์จุดมุ่งหมายของทฤษฎีไว้สองทฤษฎีคู่ขนาน คือ (1) ทฤษฎีปทัสสถาน (normative theories) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ทฤษฎีกำหนดทิศทาง (prescriptive theories) กำหนดถึงสิ่งที่ควรจะเป็นหรือปรากฏการณ์ที่ควรจะเป็นขึ้น เช่น ทฤษฎีระบบราชการดั้งเดิมของเวเบอร์ หลักธรรมาภิบาล เป็นต้น (2) ทฤษฎีปฏิฐานนิยม (positive theories) หรือทฤษฎีพรรณนา (descriptive theories) อธิบายถึงปรากฏการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น หรืออธิบายถึงสิ่งที่เป็อยู่ ยิ่งกว่าสิ่งที่ควรจะเป็น เช่น ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg) เป็นต้น (Uthai Loahawichien and Suwannee Saengmahachai 2013, 18-19) ซึ่งสรุปได้ว่าทฤษฎีปทัสสถานพูดถึงสิ่งที่คาดหวัง (สิ่งที่ควรจะเป็น) ส่วนทฤษฎีพรรณนาพูดถึงโลกแห่งความเป็นจริง

การให้คำนิยามการเมืองก็เช่นกัน เมื่อพิจารณามุมมองของนักวิชาการที่ให้ความหมายของคำว่า การเมือง (politics) พบว่าได้ให้ทัศนะในสองมิติ **การเมืองในมิติของทฤษฎีปทัสสถาน (normative theory)** เช่น การเมืองเป็นเรื่องการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าหรือทรัพยากร โดยมีอำนาจที่เป็นที่ยอมรับกันมา ทำให้เกิดการปฏิบัติตาม หรือการเมืองเป็นเรื่องของการที่คนกลุ่มหนึ่งใช้อิทธิพลต่อคนอีกกลุ่มหนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม สิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมในที่นี้มีหลายอย่าง เช่น อำนาจ ความศรัทธา นับถือ ความยุติธรรม ความนิยมชมชอบ ความอยู่ดีกินดี ความมั่งคั่ง ความรอบรู้ ทักษะ เป็นต้น (Choltis Dhirathiti 2008, 278-280) การเมืองเป็นเรื่องของการจัดสรรทรัพยากรของรัฐหรือสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมโดยการใช้ อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรแจกแจงสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ ให้กับสังคมอย่างชอบธรรม (Easton 1971; Chai-Anan Samudavanija 1998, 4-5) ส่วน**การเมืองในมิติของทฤษฎีพรรณนา (descriptive theory)** เช่น การเมืองเป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่อการมีอำนาจ (Morgenthau 1973, 186) การเมืองเป็นกิจกรรมที่มีจุดสนใจอยู่ที่การแสวงหาผลประโยชน์ด้วยการแข่งขันกันในระดับบุคคล, กลุ่มคนต่อกลุ่มคน และสังคมต่อสังคม (Wolin 1961, 312-313) ธรรมชาติของการเมืองเป็นเรื่องที่ต้องสัมพันธ์กับเรื่องอื่น ๆ ในสังคม เป็นกิจกรรมหนึ่งของมนุษย์ในสังคมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงการเมืองได้ และเป็นเรื่องของการปกครอง กลุ่มอำนาจ การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ (Dahl 1975, 39-40) การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการแข่งขันเพื่อแสวงหาอำนาจหรือเรื่องเกี่ยวกับการแสวงหาอำนาจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมหรือส่วนใหญ่ของของสังคม (Pornsedtheewut Panyaitsakul 2018, 1)

อย่างไรก็ดีในมิติของการขับเคลื่อนการเมือง (implementation) เพื่อนำรัฐเข้าสู่สภาวะที่พึงประสงค์ นั้น โดยในทางปฏิบัติจะประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางการเมืองทั้งสองทฤษฎี (**ทฤษฎีปทัสสถานและทฤษฎีพรรณนา**) ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินชีวิตของสมาชิกทางสังคมไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการเมือง

ได้เพราะการเมืองเป็นวิถีชีวิตแบบหนึ่งของมนุษย์ในรัฐ กิจกรรมทางการเมืองจะนำไปสู่การใช้อำนาจทางการเมืองการปกครองเพื่อออกกฎหมายพัฒนาประเทศ รวมทั้งการแก้ปัญหาของประเทศการเมืองจึงมีความสำคัญทั้งต่อบุคคล ต่อเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ทั้งนี้เพราะการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคน การเมืองยังเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับอำนาจและการแบ่งปันผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคม โดยหากประเทศใดมีระบบการเมือง สถาบันทางการเมือง นักการเมืองที่ดีมีคุณภาพ ประเทศนั้นก็จะได้รับการพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าอย่างมั่นคง

การเมืองเป็นนวัตกรรมทางการเมืองที่มนุษยชาติได้สร้างสรรค์พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ก็เพื่อใช้เป็นปทัสถานหรือแบบแผนการดำเนินชีวิตให้เข้าถึงความผาสุก สงบ และสันติภาพ โดยรูปแบบการเมืองการปกครองมีอยู่หลายรูปแบบ ดังเช่น อาริสโตเติล ได้จำแนกลักษณะการปกครองของรัฐต่าง ๆ โดยใช้จำนวนและจุดประสงค์ของการปกครองเป็นเกณฑ์ เป็น 6 รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 1 การจำแนกลักษณะการปกครองรัฐตามแนวคิด อาริสโตเติล

รูปแบบการปกครองที่ดี	รูปแบบการปกครองที่ไม่ดี
ราชาธิปไตย (monarchy) เป็นการปกครองโดยคนเดียว	ทรราช (tyranny) เป็นการปกครองโดยคนเดียว
อภิชนาธิปไตย (aristocracy) เป็นการปกครองโดยกลุ่มคน	คณาธิปไตย (oligarchy) เป็นการปกครองโดยกลุ่มคน
โพลิตี (polity) เป็นการปกครองโดยคนจำนวนมาก	ประชาธิปไตย (democracy) เป็นการปกครองโดยคนจำนวนมาก

ที่มา: Roskin, Cord, Medeiros and Jones (1997, 38)

นอกจากนั้น อาริสโตเติล ยังได้อธิบายต่อว่ารูปแบบการปกครองใดก็ตามที่ส่งเสริมให้ผู้ปกครองใช้อำนาจเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมถือเป็นรูปแบบที่ดี ในขณะที่รูปแบบการปกครองที่ส่งเสริมให้ผู้ปกครองใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนและพรรคพวกนั้นเป็นรูปแบบที่ไม่ดี อย่างไรก็ตามในโลกของความเป็นจริง สัตว์โลกเป็นผู้มีกิเลสคือความต้องการอันหาที่สุดไม่ได้ ดังนั้นการกระทำใด ๆ ก็ตามคนเรามักจะกระทำตามกิเลสของตนเอง อาจจะมากขึ้นอยู่กับการควบคุมและเหตุผลเชิงจริยธรรมของแต่ละบุคคล ฉะนั้นแล้วนักวิชาการส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่า เราจะแสวงหารูปแบบการปกครองที่ดีที่สุดนั้นหาได้ยาก แต่เราสามารถหารูปแบบการเมืองการปกครองที่เลวน้อยที่สุดนั้นอาจมีความเป็นไปได้ นอกจากนั้นหากพิจารณาองค์รวมของความเจริญก้าวหน้าของประเทศในโลกที่ใช้วิธีการเมืองการปกครองที่แตกต่างกันจากช่วงเกิดรัฐชาติ (nation- state) ภายหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง จะเห็นได้ว่าประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยมีความเจริญก้าวหน้ามากกว่าประเทศที่ปกครองแบบเผด็จการ ดังเช่นเกาหลีใต้กับเกาหลีเหนือ เห็นความแตกต่างได้ชัดเจนมาก ทั้งนี้การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนมากดำเนินการปกครองประเทศ โดยประชาชนส่วนข้างน้อยมีสิทธิที่

จะดำรงอยู่และทำการคัดค้านการปกครองของฝ่ายข้างมากได้ เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนใช้สิทธิเสรีภาพได้อย่างเสมอหน้ากัน ถือกฎหมายเป็นมาตรฐานในการดำเนินการปกครอง โดยใช้กฎหมายบังคับแก่ทุกคน ช่วยระงับความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกันเองโดยสันติวิธี โดยมีศาลเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งช่วยทำให้ประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ โดยมีกฎหมายเป็นกรอบของความประพฤติของทุกคน เป็นต้น

ดังนั้นเมื่อการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยเป็นการให้อำนาจทางการเมืองเป็นของประชาชน โดยประชาชนจึงควรเข้าไปมีส่วนในกิจกรรมทางการเมืองทุกระดับ พัฒนาการประชาธิปไตยต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชน เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน (public participation) เป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน (Kanungnit Sribua-iem et al. 2002, abstract) สำหรับรูปแบบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยนั้น Witthayakon Chiangkun (2007) ได้จำแนกออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ (1) ประชาธิปไตยโดยตรง (direct democracy) เป็นรูปแบบที่ประชาชนมาประชุมกัน อภิปรายและลงคะแนนกันในเรื่องสำคัญ เช่น การประชุมเรื่องงบประมาณ กฎหมายในระดับท้องถิ่น หรือการลงประชามติในระดับประเทศ เช่น การจะรับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (2) ประชาธิปไตยแบบผู้แทน (representative democracy) เนื่องจากประเทศส่วนใหญ่มีประชาชนมาก มีความซับซ้อน ต้องการทำงานกันทำ จึงมักใช้วิธีเลือกผู้แทนขึ้นไปเป็นฝ่ายบริหารและฝ่ายออกกฎหมายและ (3) ประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วม (participatory democracy) การผสมผสานทั้ง 2 แบบแรก รวมทั้งการให้ประชาชนมีการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่นเพิ่มขึ้น มีองค์กรอิสระที่รักษาผลประโยชน์ฝ่ายประชาชน มีสื่อมวลชนและองค์กรประชาชนที่เข้มแข็ง ภาคประชาชนหรือสังคม พลเมืองมีบทบาทในการตัดสินใจเรื่องการบริหารประเทศค่อนข้างมาก เช่น เสนอกฎหมาย แก้ไขกฎหมายได้ เสนอถอดถอนนักการเมืองได้ วิพากษ์วิจารณ์คัดค้านนโยบายสำคัญได้ ฯลฯ

อย่างไรก็ดีประชาธิปไตยในสังคมสมัยใหม่มีความซับซ้อนในผลประโยชน์ของกลุ่มพลเมืองอย่างหลากหลาย จึงปรากฏข้อถกเถียงสำคัญต่อระบบผู้แทน (ที่มาจากการเลือกตั้ง) ภายใต้ร่มของระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันว่า ประชาธิปไตยแบบผู้แทนนั้นเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงหรือไม่? (Yodpol Thepsitthar 2014) โดยเฉพาะงานเขียนของ Jacques Rancière (2013; Yodpol Thepsitthar 2014) ได้เสนอสมมุติฐานที่น่าสนใจว่า แท้จริงแล้วนั้นระบบผู้แทนไม่ใช่ส่วนหนึ่งของประชาธิปไตย หากแต่เป็นส่วนหนึ่งของระบบคณาธิปไตย (oligarchie) เขาระบุว่าแท้จริงแล้วระบบการปกครองในทุกรัฐล้วนแล้วแต่เป็นระบบคณาธิปไตย เพียงแต่สะท้อนออกมาในรูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับพื้นที่ที่ระบบคณาธิปไตยเปิดให้ หาก

เปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากก็อาจเรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตย ในทางกลับกันหากเปิดพื้นที่ให้น้อย หรือปิดพื้นที่ในการมีส่วนร่วมก็อาจสะท้อนออกมาในรูปแบบของระบบเผด็จการ เป็นต้น

ดังนั้นกระบวนการทัศน์ของประชาธิปไตยใหม่ได้เสนอวิธีการแก้ไขด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วม โดยตรงจากทุกภาคส่วนเรียกว่า ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (participation democracy) เป็นทฤษฎีที่เน้นการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการวางนโยบาย ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเน้นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างภาครัฐและภาคอื่น ๆ เช่น ธุรกิจเอกชน ประชาชน ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ให้ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ สำหรับกลยุทธ์ที่นำมาใช้ เช่น การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาพิจารณ์ ประชาหารือ ประชามติ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ เป็นต้น (Sanya Kenaphoom 2018, 303-304) นอกจากนี้ Helena Catt (1999, 39-56) ได้เสนอเงื่อนไขที่สำคัญของความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมว่า ได้แก่ (1) ทุกคนสามารถยกประเด็นปัญหาใดปัญหาหนึ่งขึ้นมาเพื่อกำหนดเป็นวาระของการประชุม สามารถเสนอทางเลือกและมีส่วนร่วมในการเลือกหรือการตัดสินใจสุดท้ายได้ (2) เป็นการประชุมที่ทุกคนสามารถพูดคุยกันได้อย่างทั่วถึง (face-to-face meeting) (3) มีการปรึกษาหารือ หรืออภิปรายประเด็นปัญหาที่หยิบยกมาพิจารณากันอย่างกว้างขวาง ทุกคนต้องการมีส่วนร่วมในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ และ (4) มีแนวโน้มที่พยายามจะให้เกิดความเห็นพ้อง (consensus) ร่วมกันในประเด็นปัญหาที่พิจารณา

ดังนั้นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจึงหมายถึงการที่อำนาจในการตัดสินใจที่ไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชนเพื่อทุก ๆ คนได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม (Bowornsak Uwanno and Thawilwadee Burikul 2005, 15) อย่างไรก็ตามการประเมินที่นำพิจารณาต่อคือความเข้มข้นของการมีส่วนร่วม Bowornsak Uwanno และ Thawilwadee Burikul (2005, 29 – 30) ได้จำแนกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้แก่ (1) ระดับการให้ข้อมูล (2) ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน (3) ระดับการปรึกษาหารือ (4) ระดับการวางแผนร่วมกัน (5) ระดับการร่วมปฏิบัติ และ (6) ระดับการควบคุมโดยประชาชน นอกจากนี้ Arnstein (1969) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนมีลักษณะเป็นขั้นบันได (participation ladder) 8 ขั้นตอน 3 หมวดใหญ่ ดังนี้ (1) **หมวดแรก** การมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม (pseudo-participation or non-participation) ประกอบด้วยสองขั้นตอน ได้แก่ ขั้นถูกกระทำ (manipulation) ขั้นบำบัดรักษา (therapy) (2) **หมวดที่สอง** การมีส่วนร่วมระดับพิธีกรรมหรือการมีส่วนร่วมบางส่วน (degree of tokenism partial participation) ประกอบด้วยสามขั้นตอน ได้แก่ ขั้นรับฟังข่าวสาร (information) ขั้นปรึกษา (consultation) ขั้นปลอบใจ (placation) (3) **หมวดที่สาม** การมีส่วนร่วมระดับอำนาจเป็นของประชาชน (degree of citizen) ประกอบด้วยสามขั้น ได้แก่ ขั้นเป็นหุ้นส่วน (partnership) ขั้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน (delegated) ขั้นควบคุมโดยประชาชน (citizen control) จะเห็นได้ว่าระดับของการมีส่วนร่วมที่เข้มข้นระดับสูงตามระดับที่บุคคลที่เข้าไปมีส่วนร่วม มีอำนาจในการจัดการกิจกรรมที่เข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้นที่

ประกอบด้วย ความรู้สึกและพฤติกรรมการเป็นหุ้นส่วนและการใช้อำนาจการจัดการทั้งทางตรงและ/หรือทางอ้อม โดย Arnstein (1969) ยังระบุว่า การมีส่วนร่วมในหมวดที่สามถือว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริง (genuine participation) โดยจุดมุ่งหมายของการมีส่วนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจึงเป็นเรื่องของการสร้างความเป็นเจ้าของ (sense of belonging) เนื่องจากความเป็นเจ้าของมีผลต่อการทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของความต้อการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง จะต้องมีความจนเกิดความคิดริเริ่มไปสู่การปฏิบัติ (Yupaporn Roopngam 2002, 5) อย่างไรก็ดีเพื่อให้มองเห็นมิติที่ลึกซึ้งของการเข้าไปมีส่วนร่วมใดส่วนหนึ่งในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่สะท้อนถึงความเป็นเจ้าของ (ownership) สิ่งนั้น ความเป็นหุ้นส่วน (partnership) เป็นการยกระดับลึกซึ้งเข้าไปทั้งมิติจิตใจและพฤติกรรมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความเป็นหุ้นส่วนจึงสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเจ้าของมากกว่า การมีส่วนร่วม (participation) ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการที่บุคคลจะร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เป็นอย่างดี จึงควรให้ความสำคัญของความเป็นหุ้นส่วน (partnership) ทั้งนี้ ญัฐวุฒิ อารินทร์ และคนอื่นๆ (Natthawut Arin et al. 2013, 100-106) ยังได้กล่าวว่า “ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น” หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ของบุคคลที่แสดงถึงความผูกพัน ความภาคภูมิใจ ความเป็นเจ้าของท้องถิ่น ที่พวกเขาอาศัยอยู่อันเกิดจากการที่บุคคลเหล่านั้นได้มีปฏิสัมพันธ์กัน นอกจากนั้นหุ้นส่วนยังมีผู้นำมาใช้ในมิติทางสังคม กล่าวคือ หุ้นส่วนทางสังคมเป็นการรวมตัวกันของตัวแทนจากกลุ่มบุคคลในชุมชน หรือจากองค์กรที่ทำงานด้านสังคม (civil society) และยังรวมไปถึงภาคส่วนอื่นๆ ที่ต้องการเข้าร่วมทำงานเป็นหุ้นส่วนในงานเพื่อสังคมงานใดงานหนึ่ง โดยอาจทำงานร่วมกันด้านการกำหนดนโยบาย หรือการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งการทำงานร่วมกันมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น ภูมิภาคหรือระดับประเทศ เป็นการทำงานที่หุ้นส่วนทุกฝ่ายรวมตัวกันด้วยเหตุผลที่เฉพาะเจาะจงที่อยากจะร่วมดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมทั้งเป็นความพยายามที่จะร่วมกันแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาหรือการจัดบริการ เพื่อการพัฒนาสังคมและที่สำคัญเป็นการรวมตัวกันของแต่ละภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ (public sector) ภาคเอกชน (private sector) ภาคประชาสังคม (civil society) (Scotland. Social Research 2002, 6-9)

สังคมประชาธิปไตยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายในความคิดเห็นทางการเมือง ความรักความชอบซึ่งเรียกว่าค่านิยม หรือการเห็นคุณค่าทางการเมืองจึงมีความแตกต่างกันออกไป กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง (political interest group) จึงเกิดขึ้นด้วยเหตุผลของการหลอมรวมความต้องการของกลุ่มคนที่คล้ายกันเข้าร่วมกลุ่มกัน กระทำกิจกรรมทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มตน กลุ่มอาจจะมีลักษณะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ เช่น พรรคการเมือง กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช. หรือ กลุ่มเสื้อแดง) พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (กลุ่มเสื้อเหลือง) กลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) กลุ่มสมัชชาคนจน กลุ่มเอ็นจีโอ เป็นต้น การ

รวมตัวของกลุ่มมีฐานคติมาจากความต้องการที่คล้ายคลึงกัน จนพัฒนามาเป็นหุ้นส่วนซึ่งเรียกว่าหุ้นส่วนทางการเมือง (political partnership) ดังนั้นการเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง หมายถึง การที่ปัจเจกมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการเมือง (political sense of belonging) หากพิจารณาในภาพรวมของรัฐ โดยเฉพาะการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ระบุว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ปัจเจกมีความรู้สึกเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างสูงยิ่ง ประชาชนย่อมจะแสดงความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย รักและหวงแหนอำนาจอธิปไตย บุคคลใดได้ยึดหรือใช้อำนาจอธิปไตยโดยอำเภอใจที่ปราศจากการยินยอมของประชาชน ประชาชนย่อมไม่อาจยอมรับได้ หรือหากพิจารณาภาพย่อยของการเมือง หมายถึง การที่สมาชิกของกลุ่มการเมืองควรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกลุ่มการเมืองร่วมกันซึ่งนำไปสู่การมีอุดมการณ์ทางการเมืองตามแบบฉบับของกลุ่ม เช่น อุดมการณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์ อุดมการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ อุดมการณ์ของพรรคเพื่อไทย เป็นต้น

งานเขียนของ Sanya Kenaphoom (2016, 110-113) เรื่องการตัดสินใจทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย: แนวคิดและรูปแบบลักษณะ ได้อธิบาย “ความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง (political partnership)” ว่าหมายถึงความรู้สึกเป็นเจ้าของประเทศ ได้แก่ การเป็นเจ้าของร่วมกัน การออกแรง/ออกทุนเคลื่อนไหวการเมืองร่วมกัน การแบ่งปันรับผิดชอบ การแบ่งบทบาทการแสดงทางการเมือง การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น พฤติกรรมทางการเมืองของบทบาทความเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองเน้นที่เป้าหมายของการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองจึงมีลักษณะ 2 ประการ กล่าวคือ (Worathip Meemarkand and Cheewin Chayachawalit 2004, 48-49) (1) รูปแบบของกลุ่มผลประโยชน์ (political interest group) การรวมตัวกันของบุคคลเป็นกลุ่มหรือองค์กรในสังคมจะมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเท่านั้นโดยไม่มีเป้าหมายที่จะเข้าไปเป็นรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศแต่อย่างใด สำหรับเป้าหมายของแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกันไป บางกลุ่มอาจเรียกร้องให้รัฐบาลทำตามสิ่งที่กลุ่มตนต้องการ เช่น กลุ่มชาวนา กลุ่มชาวสวนยาง กลุ่มผู้ประกอบการเอกชนก็จะเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับเดิมหรือการออกกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับใหม่เพื่ออำนวยความสะดวกแก่กลุ่มของตน เช่น กฎหมายภาษีกฎหมายการค้าและการลงทุน ฯลฯ บางกลุ่มอาจเรียกร้องให้รัฐบาลจัดทำนโยบายหรือโครงการที่กลุ่มตนได้ประโยชน์ เช่น การสร้างบ่อนคาสิโน การขยายเวลาปิดสถานเริงรมย์ เป็นต้น หรือ (2) รูปแบบของพรรคการเมือง (political party) เป็นการเข้ามารวมกลุ่มกันของบุคคลที่มีความเชื่อทางการเมืองที่คล้ายคลึงกันเป้าหมายหลักจะอยู่ที่การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปทำหน้าที่ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารอย่างไรก็ตามการเข้ามารวมตัวกันรูปแบบพรรคการเมืองยังมีเป้าหมายอื่นอีก เช่น การให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน การดูแลและรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม การสร้างผู้นำทางการเมือง การควบคุมติดตามและตรวจสอบทางการเมือง ฯลฯ ในส่วนของประชาชนก็สามารถเข้าไปเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองได้ เช่น การสมัครเป็นสมาชิกพรรค การเข้าประชุมพรรค การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของพรรค การช่วยรณรงค์หาเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ฯลฯ

ตารางที่ 2 ความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง (political partnership)

รูปแบบของกลุ่มผลประโยชน์	รูปแบบของพรรคการเมือง
<ol style="list-style-type: none"> 1. การรวมตัวหรือก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมหรือร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วเพื่อเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะหรือติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม ผู้มีบทบาทในชุมชนจึงนับว่าเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูง ตลอดจนมีระดับความผูกพันทางจิตใจกับชุมชน 2. การได้รับเลือกตั้งให้เป็นประธานหรือหัวหน้ากลุ่มที่มีอำนาจในการตัดสินใจ อาจจะเป็นระดับชุมชน หรือระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติ 3. การชุมนุมเคลื่อนไหวเพื่อสนับสนุนรัฐบาล 4. การยื่นข้อเรียกร้องความต้องการแก้ปัญหา 5. การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง (protestors) เพื่อร้องร้องความต้องการบางสิ่งบางอย่าง 6. การชุมนุมเคลื่อนไหวเพื่อคัดค้านรัฐบาล 7. การเข้าประจันหน้ากัน โดยการละเมิดกฎหมายของสังคม 8. การก่อจลาจลเพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงที่เปิดเผยต่อสาธารณะชน 9. การก่อความไม่สงบทางการเมือง หรือการใช้ความรุนแรง (violence) พยายามสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจการกำหนดนโยบายของรัฐบาล หรืออาจมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เป็นต้น 10. การสงครามแบบกองโจรหรือการปฏิวัติรัฐประหาร เช่น เข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ เข้าร่วมกับกระบวนการก่อความไม่สงบ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเข้าร่วมพรรคการเมืองช่วงระหว่างการเลือกตั้ง 2. การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง 3. การเป็นสมาชิกผู้กระตือรือร้นของพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง 4. การร่วมประชุมแกนนำของพรรค 5. การร่วมดำเนินกิจกรรมสาธารณะของกลุ่มการเมือง หรือพรรคการเมือง 6. การดูแลกิจกรรมของร่วมดำเนินกิจกรรมสาธารณะและดูแลกิจกรรมของพรรคการเมือง 7. การดำรงตำแหน่งสำคัญในพรรคการเมือง 8. การร่วมระดมทุนเข้ากลุ่มหรือพรรคการเมือง 9. การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมืองไม่ว่าจะในระดับใด หากมีการใช้วิธีเลือกตั้ง เช่น ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จนถึงระดับชาติ 10. การลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมือง 11. การได้รับเลือกตั้งเป็นตัวแทนอาจจะเป็นระดับชุมชน หรือระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติ 12. การแสวงหาตำแหน่งด้านการบริหารหรือทางการเมือง 13. การดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ที่มา: Sanya Kenaphoom (2016, 112)

อย่างไรก็ตามการอธิบายขยายความ “ความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง (political partnership) ” ยังไม่ครอบคลุมหลายประเด็น เช่น กรอบแนวคิดในมิติของปัจเจกบุคคล ในมิติของกลุ่มบุคคลหรือองค์กร ในมิติปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เป็นต้น โดยเฉพาะรายละเอียดของแต่ละมิติที่ต้องการคำอธิบายขยายความให้เห็นภาพมากยิ่งขึ้น เหล่านี้เป็นประเด็นชวนให้คิดวิเคราะห์ต่อยอด ดังนั้นเพื่อนำไปสู่กรอบแนวคิดการศึกษาที่ชัดเจนครอบคลุมวิถีของมนุษย์ชาติเกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมการเมือง จึงต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง (political partnership) ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอบทวิเคราะห์กรอบแนวคิดทฤษฎีของความเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองเพื่อนำไปสู่การศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น ตลอดจนนำไปสู่การถกเถียงทางวิชาการให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดการวิเคราะห์ความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง

นักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศได้อธิบายความหมายของคำว่า “หุ้นส่วน (partnership) ” ไว้อย่างหลากหลาย ได้แก่ (1) Kickbush และ Quick (1998, 68-69) ความหมายของหุ้นส่วน (partnership) ในทางสังคมศาสตร์เป็นรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ผู้แสดงบทบาท (actor) อย่างน้อย 2 ฝ่ายตกลงใจเข้ามาเป็นหุ้นส่วนกัน มีบทบาทและหลักการที่ตกลงร่วมกันเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่มีร่วมกัน (2) Shepard et al. (2002, 139-140) อธิบายว่า หุ้นส่วน (partnership) คือ การปฏิบัติงานร่วมกับกระบวนการพัฒนาให้เกิดความเท่าเทียมกัน การเสริมพลังและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (3) Hutchinson (2011, 103-105) กล่าวว่า “หุ้นส่วน” เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของกลุ่มหรือองค์กรตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไปเพื่อบรรลุเป้าหมายการทำงานและได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพดีกว่าการแยกทำงานโดยลำพัง ซึ่งผู้ที่จะเป็นหุ้นส่วนต่อกัน ผู้วิจัยเห็นว่าจะต้องมีความสัมพันธ์เกื้อหนุน มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (4) Gottlieb, Feeley และ Dalton (2005, 65-66) หุ้นส่วนแห่งการร่วมมือจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน มีความเคารพซึ่งกันและกัน แต่ไม่สูญเสียความเป็นตัวของตัวเองเพื่อที่จะทำงานร่วมกันภายใต้เป้าหมายเดียวกัน (5) March (2007, 10-17) โดยร่วมกันจัดหาทรัพยากรและยุทธวิธีการดำเนินการร่วมกันรับผิดชอบในการดำเนินงาน ลงทุน หนี้สิน เสี่ยงความเสี่ยง และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งนี้หุ้นส่วนแต่ละฝ่ายยังคงค่านิยม (value) และอัตลักษณ์ (identity) ของฝ่ายตนไว้ได้จากการต่อรองเพื่อให้เกิดผลดีกับฝ่ายตนมากที่สุด

จะเห็นว่าความหมายของความเป็นหุ้นส่วน (partnership) หมายถึง การที่บุคคลหรือองค์กรได้เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเริ่มตั้งแต่ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม การลงทุนร่วม การแบ่งบทบาทหน้าที่ในการแสดง การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนการร่วมกันรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นจากความหมายดังกล่าวอธิบายได้ว่า ความเป็นหุ้นส่วนก็คือการเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของร่วมในสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งต้องมีผู้ร่วมเป็นเจ้าของตั้งแต่สองคน/กลุ่มขึ้นไป โดยมีกิจกรรมที่ต้องกระทำร่วมกันซึ่งอาจร่วมกันทำหรือแยกกันกระทำก็ได้ แต่ทั้งนี้ตั้งอยู่บนฐานของจุดประสงค์หรือเป้าหมายอันเดียวกัน

อย่างไรก็ตามมีประเด็นพิจารณาต่อว่าความเป็นหุ้นส่วน (partnership) นี้จำแนกออกเป็นกี่ประเภท การพิจารณาเบื้องต้นพบว่า ความเป็นหุ้นส่วนพิจารณาได้จากความรู้สึกและอาภักดิ์ที่แสดงออก ผู้เขียนเห็นว่าองค์ความรู้ที่จะนำมาเป็นหลักการพื้นฐานในการจำแนกความเป็นหุ้นส่วนได้เหมาะสม คือ องค์ประกอบของเจตคติ 3 องค์ประกอบ (Krech, Crutchfield and Ballachey 1962; Triandis 1971; Brehm and Kassir 1996, 370) ดังนี้ ได้แก่ (1) องค์ประกอบด้านความรู้ (cognitive component) เช่น ความรู้ ความเชื่อ ความคิด และความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (2) องค์ประกอบด้านท่าที ความรู้สึก (affective component) เช่น ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ หรือท่าทีที่ดีหรือไม่ดี ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และ (3) องค์ประกอบด้านการปฏิบัติ (behavioral component) เช่น ความพร้อมของบุคคลที่จะกระทำต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือ มีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง จะเห็นว่าหากพิจารณาจำแนกให้เหลือสองประการจะเห็นองค์ประกอบเกี่ยวกับ “จิตใจ (mind)” กับ “พฤติกรรม (behavior)” ดังนั้นการพิจารณาความเป็นหุ้นส่วนจึงสามารถจำแนกออกเป็นสองส่วนในเรื่องของจิตใจผู้เขียนเรียกว่า “**ความเห็นหุ้นส่วนในมิติจิตวิทยา (psychology)**” ส่วนในเรื่องของพฤติกรรมเรียกว่า “**ความเป็นหุ้นส่วนในมิติของพฤติกรรม (behaviors)**” ดังนี้

1. **ความเห็นหุ้นส่วนในมิติจิตวิทยา (psychology)** หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้าไปเป็นหุ้นส่วนในสิ่งใดสิ่งหนึ่งบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นย่อมมีความรู้เป็นเจ้าของในสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นเป็นการเบื้องต้น กล่าวคือ เป็นความหมายในแง่ของความรู้สึกเป็นเจ้าของ (sense of belonging) ความรู้สึกเป็นเจ้าของนี้มีกระบวนการเกิดขึ้นเป็นไปตามหลักของจิตวิทยา เช่น การรับรู้ (perception) ความเข้าใจ (understanding) ความตระหนักในคุณค่า (awareness of value) ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (sense of belonging) ตลอดจนความรู้สึกรักและหวงแหน (love and cherish)

2. **ความเป็นหุ้นส่วนในมิติของพฤติกรรม (behaviors)** หมายถึง การแสดงออกด้วยการกระทำทั้งทางกายและวาจาในลักษณะของการแสดงความเป็นเจ้าของซึ่งพิจารณาได้สองมุมมอง กล่าวคือ (1) **การกระทำของปัจเจกบุคคล** เช่น การแสดงความเป็นเจ้าของ การแสดงเจตนารมณ์ร่วมกับคนอื่น การทำข้อตกลงร่วม การดำเนินกิจกรรมร่วมกัน การร่วมรับผิดชอบร่วมกัน การรับผลประโยชน์และผลกระทบร่วมกัน เป็นต้น และ (2) **การกระทำระหว่างบุคคลหรือองค์กร** เช่น การแสวงหาแนวร่วม (MOU) การให้ความร่วมมือการดำเนินการขับเคลื่อนภารกิจ (การเคลื่อนไหว) การควมรวม การกลมกลืนเป็นเอกภาพ เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ความหมายของความเป็นหุ้นส่วนผู้เขียนได้สังเคราะห์ความเป็นหุ้นส่วน (partnership) กับ กิจกรรมทางการเมือง (political activities) ควรรวมกันเข้าเป็น “หุ้นส่วนทางการเมือง” (political partnership) โดยกำหนดประเด็นการสังเคราะห์ร่วมดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การจำแนกการสังเคราะห์ความเป็นหุ้นส่วนกับกิจกรรมทางการเมืองควรรวมกันเข้าเป็น
หุ้นส่วนทางการเมือง

มิติของความเป็นหุ้นส่วน	ความเป็นหุ้นส่วน	ความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง
มิติจิตวิทยา (psychology)	จิตวิทยาปัจเจกบุคคล - ความเข้าใจ - ความรู้สึก - ความตระหนักในคุณค่า - ความรู้สึกเป็นเจ้าของ - รักและห่วงแหน - อุดมการณ์ ฯลฯ	หุ้นส่วนทางการเมืองมิติปัจเจกชน
	จิตวิทยากลุ่ม - การรับรู้ร่วม (ความเข้าใจร่วม) - จิตวิทยากลุ่ม (กระแสนร่วม) - เป็นเจ้าของร่วม - อุดมการณ์ร่วม ฯลฯ	หุ้นส่วนทางการเมืองมิติ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและหรือ องค์กร
มิติของพฤติกรรม (behaviors)	พฤติกรรมปัจเจกบุคคล - พฤติกรรม - อุปนิสัย ฯลฯ	หุ้นส่วนทางการเมืองมิติปัจเจกชน
	พฤติกรรมกลุ่ม - การแสวงหาแนวร่วม (MOU) - ความร่วมมือ (การรวมตัวทาง การเมือง) - การขับเคลื่อนกลุ่ม (การ เคลื่อนไหว) - การควมรวม - การกลมกลืนเป็นเอกภาพ ฯลฯ	หุ้นส่วนทางการเมืองมิติ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ/ หรือองค์กร

ที่มา : การสังเคราะห์จาก Krech, Crutchfield and Ballachey (1962); Triandis (1971); Brehm and Kassir (1996, 370)

จากตารางการสังเคราะห์ความเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองสรุปได้ว่า หุ้นส่วนทางการเมือง หมายถึง การที่บุคคลหรือองค์กรได้เข้าร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ความรู้สึกเป็นเจ้าของ การลงทุน การแบ่งปันผลประโยชน์ การร่วมกันตัดสินใจ อย่างไรก็ตามการพิจารณาจำแนกประเภทหุ้นส่วนทางการเมืองอาศัยฐานคติการพิจารณาจากแนวคิดตัวแสดงทางการเมือง ซึ่งได้แก่ บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร สถาบัน ทั้งตัวแสดงที่เป็นทางการ และตัวแสดงที่ไม่เป็นทางการ (Thasothorn Toothongkum 2017, 8) ซึ่งสอดคล้องกับตัวแสดงในนโยบายสาธารณะ (Woradech Jantarasorn 2009) ได้แก่ นักการเมือง ข้าราชการ หน่วยงานภาครัฐ ประชาชน ภาคประชาสังคม เป็นต้น โดยหากครบถ้วนแล้วจะเห็นว่าสามารถจำแนกออกเป็นตัวแสดงปัจเจกบุคคล (individual) และตัวแสดงกลุ่มบุคคลหรือองค์กร (group or organization) ดังนั้นหุ้นส่วนทางการเมืองจึงสามารถจำแนกออกเป็นสองมิติ ได้แก่ หุ้นส่วนทางการเมืองมิติปัจเจกชน (individual political partnership) และหุ้นส่วนทางการเมืองมิติปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและหรือองค์กร (inter-action between individuals and/or organizations political partnership) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. หุ้นส่วนทางการเมืองมิติปัจเจกชน

หุ้นส่วนทางการเมืองมิติปัจเจกชน (individual dimension) หมายถึง การแสดงออกทางกาย วาจา และใจลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นเจ้าของในองค์ประกอบต่าง ๆ ทางการเมืองของปัจเจกบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการรับรู้ ความรู้สึกและการแสดงออกถึงสิทธิหรือกรรมสิทธิ์ในการถือครององค์ประกอบต่าง ๆ ทางการเมือง เช่น สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ การแสดงออก กลไกทางการเมือง กระบวนการทางการเมือง กิจกรรมทางการเมือง ผลผลิตทางการเมือง ตลอดจนผลกระทบทางการเมือง เป็นต้น โดยสามารถพิจารณาความการแสดงออกซึ่งความเป็นเจ้าของ ดังนี้

1.1 ความรับรู้เข้าใจการเมือง หมายถึง การรับรู้เป็นอย่างดีเกี่ยวกับการเมืองซึ่งเกี่ยวกับความหมาย ลักษณะ กระบวนการ กลไก ผลกระทบ ฯลฯ โดยรวม ๆ เป็นการรับรู้จนเข้าใจว่าการเมืองมันคืออะไร การเมืองเป็นอยู่อย่างไร การเมืองมีผลกับตัวเราอย่างไร ทั้งนี้ระดับความเข้าใจของบุคคลก็มีความแตกต่างกัน เช่น (1) **ระดับ perception** การรับรู้เป็นเพียงความจำได้หมายความว่าเมืองคืออะไร (2) **ระดับ understanding** ความเข้าใจในความเป็นเมืองแบบธรรมดาที่มีระดับที่สูงขึ้นมา (3) **ระดับ comprehend** ความเข้าใจในความเป็นไปของการเมืองที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น (4) **ระดับ realized** ความเข้าใจในระดับที่มีประสบการณ์ (experience) ในการเมืองเป็นอย่างดีเป็นความเข้าใจลงลึกถึงความรู้สึกเห็นคุณค่าหรือไม่เห็นคุณค่า (5) **ระดับ enlightenment** เป็นความเข้าใจอย่างลึกซึ้งแบบตรัสรู้ หรือแบบหยั่งรู้ (insight) เป็นความเข้าใจในระบบและกลไกของสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างถ่องแท้ (กำหนดรู้อะไรก็ย่อมรู้ได้อย่างแจ่มแจ้ง ความเข้าใจระดับนี้คงไม่มีในทางการเมืองเพียงแต่ยกตัวอย่างให้เห็นถึงระดับของความเข้าใจ)

1.2 ความรู้สึกต่อการเมือง (political feeling) หมายถึง อารมณ์ที่เกิดจากการการได้สัมผัสกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการได้รับข้อมูลข่าวสาร การณรงค์เกี่ยวกับการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง การเข้าไปเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง การเป็นตัวแสดงทางการเมือง ฯลฯ การได้สัมผัสปรากฏการณ์เหล่านี้ย่อมจะส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของบุคคล เช่น รู้สึกชอบ/ไม่ชอบ รู้สึกดีต่อ/ไม่ดีต่อ รู้สึกมีความหวัง/ผิดหวัง รู้สึกดีใจ/เสียใจ

1.3 ความตระหนักในคุณค่าต่อการเมือง (political value awareness) หมายถึง ความรู้สึกเห็นคุณค่า (values) จากการสัมผัสกิจกรรมการเมืองต่าง ๆ เช่น เห็นคุณค่ากิจกรรมการณรงค์เลือกตั้ง กิจกรรมการเลือกตั้ง กิจกรรมประท้วงรัฐบาล กิจกรรมหาเสียงของพรรคการเมือง กิจกรรมเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพ ฯลฯ

1.4 ความรู้สึกเป็นเจ้าของการเมือง (sense of belonging to politics) หมายถึง ความสำนึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการหรือกิจกรรมทางการเมืองมีผลกับเรา ความเป็นมาเป็นไปของคุณภาพชีวิตเราได้รับอิทธิพลจากกิจกรรมทางการเมืองทั้งสิ้น เปรียบเสมือนว่าการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของเรา เราก็เป็นส่วนหนึ่งของการเมือง การที่จะทำให้การเมืองดีเราต้องเอาใจใส่ดูแลการเมือง รักษาผลประโยชน์ไม่นิ่งดูดาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องคิดเสมอว่าการเมืองดีมีเสถียรภาพ เราก็มีคุณภาพชีวิตที่ดี อะไรก็ตามจะก่อให้เกิดผลเสียทางการเมืองเราจะหลีกเลี่ยงและรักษาผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากกิจกรรมทางการเมือง

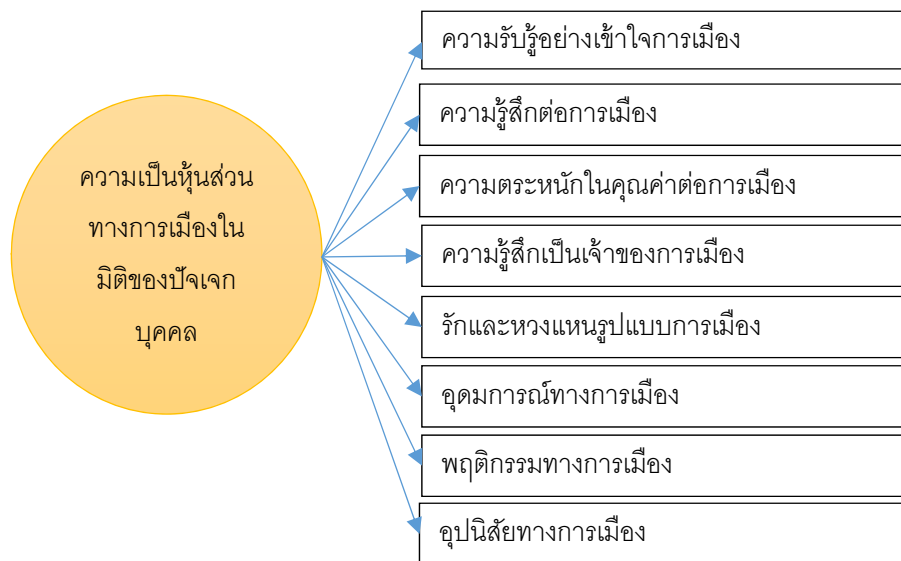
1.5 รักและหวงแหนรูปแบบการเมือง (political love and cherish) หมายถึง ความรู้สึกทางใจที่ชอบพอรักใคร่ผูกพันกับการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นความสุขทางใจที่ได้รักผูกพันรูปแบบการเมืองหรือกิจกรรมการเมือง เมื่อบุคคลรักและผูกพันแล้ว ก็จะทำให้เกิดความหวงแหนไม่ยากให้รูปแบบการเมืองแบบนั้นพลัดพรากจากไป เช่น รักประชาธิปไตย หวงแหนประชาธิปไตย รักชอบพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งจนกลายเป็นแฟนคลับ (fan club: FC) หรือเป็นแฟนพันธุ์แท้หรือเป็นมวลชนของพรรคการเมืองนั้น

1.6 อุดมการณ์ทางการเมือง (political ideologies) หมายถึง ความคิดและความเชื่อในการมองสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างแรงกล้าจนเกิดการยอมรับและถือปฏิบัติซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคล เช่น อุดมการณ์ทางการเมือง (political ideology) ในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย จะมีความคิดความเชื่อเกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมกันของคนในสังคม การยอมรับหลักเหตุผล การยอมรับเสียงข้างมาก และเคารพเสียงข้างน้อย เป็นต้น (Pathan Suwanmongkol 2018, 1)

1.7 พฤติกรรมทางการเมือง (political behaviors) หมายถึง อากัปกริยาอาการที่แสดงออกทางกายและวาจาลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อย่างกรณีพฤติกรรมที่แสดงออกตามวิถีประชาธิปไตย เช่น การพูดคุยเสวนาทางการเมือง การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมือง การเสนอตัวเองเป็นตัวแทนทางการเมือง เป็นต้น

1.8 อุปนิสัยทางการเมือง (political habits) หมายถึง พฤติกรรมที่ปฏิบัติจนเคยชินอยู่เนืองนิตย์ของบุคคลหรือพฤติกรรมที่บุคคลเมื่อได้รับสิ่งเร้าแบบเดียวกันมักจะประพฤติปฏิบัติลักษณะซ้ำๆ อยู่เนืองนิตย์ กรณีตัวอย่างพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล เช่น มีความสนใจในเรื่องการเมืองตลอดเวลา ชอบพูดคุยสนทนาเรื่องการเมืองเป็นประจำ ชอบวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล มักจะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มักออกมารณรงค์จัดกิจกรรมทางการเมือง (เช่น หาเสียง เรียกร้องสิทธิและเสรีภาพ เรียกร้องผลประโยชน์ เรียกร้องความยุติธรรม ฯลฯ) มักแสดงตัวเป็นผู้นำทางการเมือง เป็นต้น

ดังกล่าวคือความเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองในมิติของปัจเจกบุคคลซึ่งได้แก่ ความเข้าใจการเมือง ความรู้สึกต่อการเมือง ความตระหนักในคุณค่าต่อการเมือง ความรู้สึกเป็นเจ้าของการเมือง รักและหวงแหนรูปแบบการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง และอุปนิสัยทางการเมือง

แผนภาพที่ 1 แสดงความเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองในมิติของปัจเจกบุคคล

ที่มา: การสังเคราะห์จาก Krech, Crutchfield and Ballachey (1962); Triandis (1971); Brehm and Kassin (1996, 370); Thasothorn Toothongkum (2017, 8); Woradech Jantarasorn (2009)

2. หุ้นส่วนทางการเมืองมิติปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ/หรือองค์กร

ความเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองมิติปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ/หรือองค์กร (dimension of interaction between individuals and/or organizations) หมายถึง การเข้ามาร่วมแรงร่วมใจกันกระทำการกิจกรรมการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับองค์กรทางการเมือง และองค์กรทางการเมืองกับองค์กรทางการเมือง ลักษณะของความเป็นหุ้นส่วน คือ การเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต้องเอื้อให้เกิดการใช้ศักยภาพของบุคคล/องค์กรที่เข้าเป็นหุ้นส่วนในทิศทางที่เสริมกันและทวีคุณค่ามากกว่าการทำงานโดยลำพัง ซึ่งการเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนในการดำเนินการจะมีผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถหรือทวีคุณค่าของผลิตผลทางการเมือง สำหรับการพิจารณาความเข้มข้นของหุ้นส่วนทางการเมืองมิติปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ/หรือองค์กร ได้แก่

2.1 การรับรู้ร่วมทางการเมือง (political shared perception) หมายถึง การที่บุคคลและ/หรือองค์กรทางการเมืองรับรู้เกี่ยวกับการเมืองร่วมกัน ตลอดจนถึงความเข้าใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวร่วมรับรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองร่วมกันว่ามีเสถียรภาพมั่นคงหรือไร้เสถียรภาพ หรือวิกฤติการณ์ทางการเมือง ความเข้าใจตรงกันในเป้าหมายของการเมือง เช่น ผลสุดท้ายของการเมืองต้องคำนึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน ความกินดีอยู่ดี ความความผาสุก เป็นต้น ความเข้าใจในวิธีการไปสู่เป้าหมายทางการเมืองร่วมกัน เช่น เข้าใจว่าวิถีทางประชาธิปไตยเท่านั้นถึงจะทำให้เป้าหมายทางการเมืองบรรลุผล

2.2 จิตวิทยาร่วมทางการเมือง (political shared awareness) หมายถึง ความรู้สึกร่วมทางการเมือง (political attitude) อารมณ์ร่วมทางการเมือง (political mood) ตลอดจนการตระหนักในคุณค่าของการเมืองร่วม เช่น ความสนใจจิตจดจ่อในสถานการณ์การเมืองร่วม มีทัศนคติที่เห็นพ้องต้องกันในปรากฏการณ์ทางการเมือง ความรักผูกพันหรือความเกลียดชังต่อวิธีการบริหารประเทศหรือตัวแสดงทางการเมืองเช่นเดียวกัน เป็นต้น โดยอารมณ์ความรู้สึกเหล่านี้อาจได้รับอิทธิพลจากกระแสทางการเมือง (political stream) อย่างไรก็ดี หากความรู้สึกร่วมออกมาในลักษณะที่ไม่พึงประสงค์อาจถูกเรียกว่าเป็นอุปาทานหมู่ก็ได้

2.3 ความเป็นเจ้าของการเมืองร่วม (political shared ownership) หมายถึง ความรู้สึกและการแสดงออกในลักษณะความเป็นเจ้าของของชุมชน สังคม ประเทศชาติร่วมกัน เช่น ความรักและศรัทธาในประชาธิปไตย การแสดงออกทางการเมืองที่จะปกป้องและรักษาประชาธิปไตย ความรักและห่วงแหนสถาบันทางการเมือง การเป็นเจ้าของของกลุ่มการเมือง การเป็นเจ้าของพรรคการเมือง การเป็นเจ้าของประเทศร่วมกัน เป็นต้น

2.4 อุดมการณ์ทางการเมืองร่วม (political shared ideology) หมายถึง ความคิดเห็นและความเชื่ออย่างแรงกล้าของกลุ่มบุคคลที่เห็นพ้องต้องกันหรือในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับการเมือง ไม่ว่าจะเป็นความเห็นและความเชื่อมั่นศรัทธาในรูปแบบการเมืองการปกครอง ตัวแสดงทางการเมืองทั้งตัวบุคคลหรือองค์กร สถาบันทางการเมือง (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ฯลฯ) ตลอดจนความคลั่งไคล้หลงใหลในตัวแสดงทางการเมือง (political actors) หรือสถาบันทางการเมือง (political institute)

2.5 การแสวงหาแนวร่วมทางการเมือง (political shared alliance) หมายถึง การแสวงหาบุคคลหรือองค์กรอื่นที่จะเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมืองลักษณะใดลักษณะหนึ่งโดยอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียกร้อง กัดดัน สนับสนุน ต่อต้านการดำเนินการทางการเมืองของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เช่น การแสวงหาแนวร่วมเพื่อประท้วงการดำเนินงานของรัฐบาลการเรียกร้องสิทธิพึงมีพึงได้จากการดำเนินงานของรัฐ เป็นต้น

2.6 การรวมตัวทางการเมือง (political affiliation) หมายถึง การที่บุคคลหรือองค์กรทางการเมืองเข้าร่วมเพื่อวัตถุประสงค์จะกระทำกิจกรรมทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การแสดง

เจตจำนงว่าจะเข้าร่วมแสดงออกทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการการร่วมตัวกันพูดเสวนาทางการเมือง การชุมนุมทางการเมือง เป็นต้น

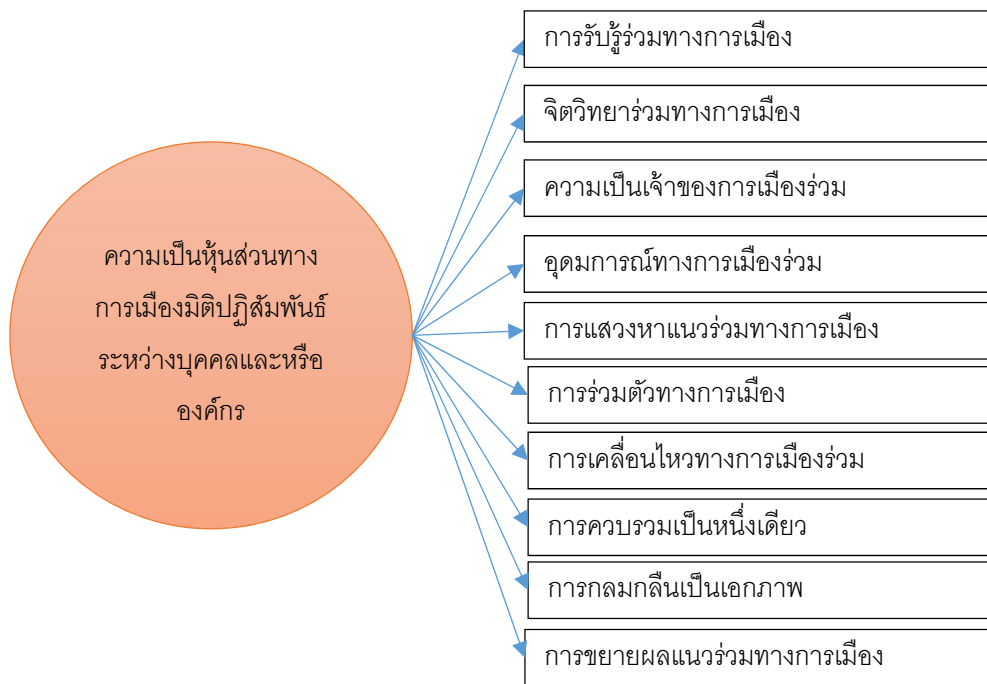
2.7 การเคลื่อนไหวทางการเมืองร่วม (joint political movement) หมายถึง การจัดกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มหรือแนวร่วมทางการเมืองที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน ทำการเคลื่อนไหวทางการเมืองในลักษณะใดลักษณะหนึ่งทั้งเป็นไปตามกฎหมาย เช่น การร่วมตัวกันเพื่อค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาชาติบ้านเมือง การรวมตัวกันเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาล การจัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เป็นต้น และไม่เป็นไปตามกฎหมาย เช่น การชุมนุมประท้วงฝ่าฝืนกฎหมาย การดื้อแพ่ง การต่อต้านรัฐบาล การก่อจลาจลเพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่าง การประท้วงที่เปิดเผยต่อสาธารณชน การก่อความไม่สงบทางการเมือง หรือการใช้ความรุนแรง (violence) การสงครามแบบกองโจร หรือการปฏิวัติรัฐประหาร เป็นต้น

2.8 การควบรวมเป็นหนึ่งเดียว (unity merger) หมายถึง การหลอมรวมกลุ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองให้เป็นกลุ่มผลประโยชน์การเมืองกลุ่มเดียว เช่น กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) กลุ่ม นปช. กลุ่ม กปปส. ฯลฯ การควบรวม เกิดความเห็น ความเชื่อ ตลอดจนอุดมการณ์ทางการเมืองมีลักษณะใกล้เคียงกัน จึงทำให้เกิดกลุ่มใหม่ขึ้น แม้แต่ละคนจะมีพื้นฐานที่มาแตกต่างกันออกไป

2.9 การกลมกลืนเป็นเอกภาพ (unity harmony) หมายถึง การหลอมรวมกลุ่มแนวร่วมที่เคลื่อนไหวทางการเมืองจนกลายเป็นกลุ่มใหม่กลุ่มเดียวที่มีเอกภาพ โดยมีการจัดตั้งโครงสร้างของกลุ่มใหม่ขึ้น มีการจัดระเบียบภายในกลุ่มใหม่ ซึ่งหากแนวร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองมีขนาดใหญ่มากขึ้น ก็จะทำให้เกิดฐานอำนาจทางการเมืองที่เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น จนอาจนำไปสู่การเรียกร้องหรือกดดันรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เรียกว่า “กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง”

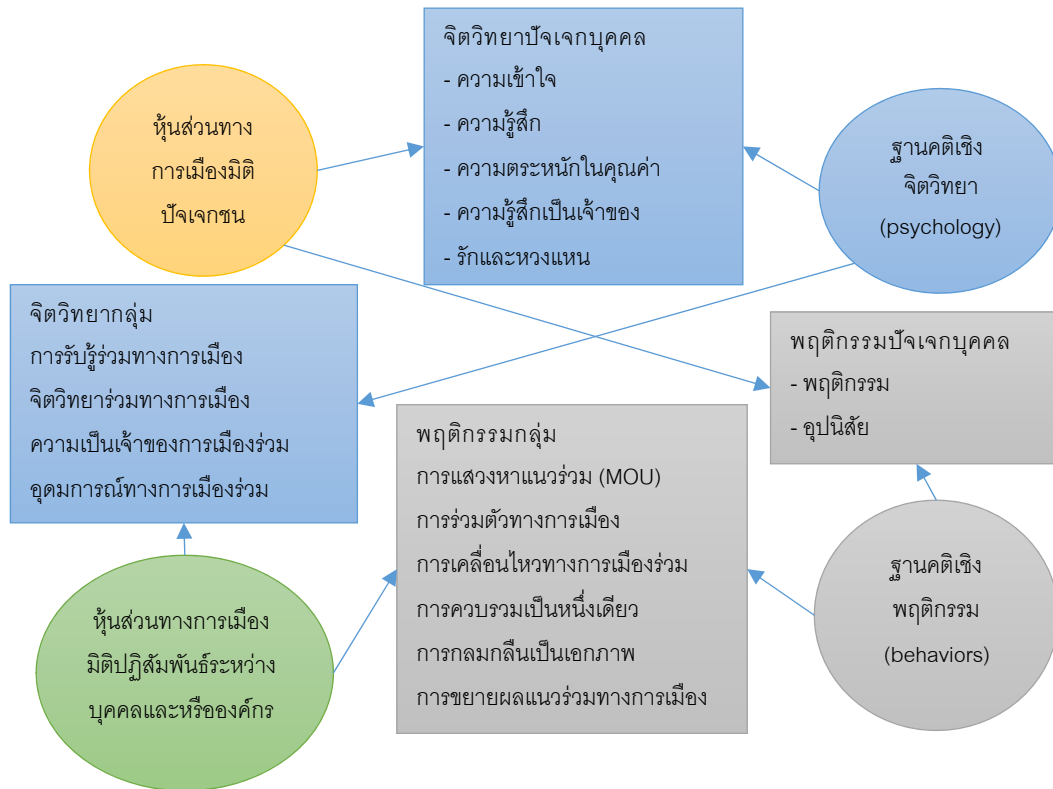
2.10 การขยายผลแนวร่วมทางการเมือง (political alignment expansion) หมายถึง ความพยายามจะขยายขนาดของกลุ่มให้มีขนาดใหญ่ขึ้น มีแนวร่วมที่มากขึ้น มีแนวร่วมที่หลากหลายครอบคลุมองค์ประกอบทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งนี้ขนาดของกลุ่มย่อมมีผลกับอำนาจการต่อรองทางการเมือง ซึ่งหากกลุ่มอยู่ฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลก็จะเป็นผลต่อเสถียรภาพของรัฐบาล ตรงกันข้ามหากกลุ่มอยู่ฝ่ายตรงข้ามรัฐบาลก็จะทำให้การบริหารงานของรัฐบาลไม่ราบรื่นมากนัก และอาจนำไปสู่การประท้วงขัดขวางการดำเนินงานของรัฐบาล เช่น การเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส. มีผลต่อการบริหารงานของรัฐบาลนายกยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นต้น

ความเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและหรือองค์กรดังกล่าวเป็นการพิจารณาถึงการเข้ามาร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองลักษณะใดลักษณะหนึ่งตั้งแต่ขั้นของการรับรู้ เข้าใจ เห็นคุณค่า ตลอดจนการเคลื่อนไหวทางการเมือง การจัดกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อสถานการณ์ทางการเมืองทั้งในแง่ลบและในแง่บวก โดยสรุปเป็นผังมโนทัศน์ ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงความเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองมิติปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและหรือองค์กร
ที่มา: การสังเคราะห์ Krech, Crutchfield and Ballachey (1962); Triandis (1971); Brehm and Kassir
(1996, 370); Thasothorn Toothongkum (2017, 8); Woradech Jantarasorn (2009)

จะเห็นได้ว่าความเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองมีฐานคติเชิงจิตวิทยา (psychology) และ ฐานคติเชิง พฤติกรรม (behaviors) โดยพิจารณาจำแนกออกเป็น หุ่นส่วนทางการเมืองมิติปัจเจกชนและหุ้นส่วนทาง การเมืองมิติปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ/หรือองค์กรดังกล่าวสามารถสรุปเป็นผังมโนทัศน์ได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 3 ความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง
ที่มา: การสังเคราะห์สรุปภาพรวม

บทสรุป

บทวิเคราะห์ความเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองสามารถนำไปเป็นกรอบแนวคิดการศึกษาเกี่ยวกับการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์เชิงลึกในประเด็น “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” ที่เมื่อนำหลักการแห่งความเป็นเจ้าของ (sense of belonging) มาพิจารณาแล้วจะเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังไม่มีลึกเพียงพอที่จะมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางการเมือง ดังนั้นประเด็นความเป็นเจ้าของได้ปรากฏอยู่ในหลักการของความเป็นหุ้นส่วน (partnership) “หุ้นส่วนทางการเมือง” ซึ่งจำแนกออกเป็นสองลักษณะ ได้แก่ (1) หุ้นส่วนทางการเมืองมิติปัจเจกชนประกอบด้วยความรู้เข้าใจการเมือง ความรู้สึกต่อการเมือง ความตระหนักในคุณค่าต่อการเมือง ความรู้สึกเป็นเจ้าของการเมือง รักและหวงแหนรูปแบบการเมือง อุดมการณ์ทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง และอุปนิสัยทางการเมือง และ (2) หุ้นส่วนทางการเมืองมิติปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ/หรือองค์กร ประกอบด้วย การรับรู้ร่วมทางการเมือง จิตวิทยาร่วมทางการเมือง ความเป็นเจ้าของการเมืองร่วมอุดมการณ์ทางการเมืองร่วม การแสวงหาแนวร่วมทางการเมือง การรวมตัวทางการเมือง การเคลื่อนไหวทางการเมืองร่วม การควบรวมเป็นหนึ่งเดียว การกลมกลืนเป็นเอกภาพ และการขยายผลแนวร่วมทางการเมือง ดังนั้นหุ้นส่วนทางการเมืองจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจนำไปศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองลักษณะใดลักษณะหนึ่งต่อไป

References

- Arnstein, S. R. 1969. "A Leader of Citizen Participation." **American Institute of Planners Journal** 35(4): 216-224
- Bowornsak Uwanno, and Thawilwadee Burikul. 2005. **Prachathippatai Baep Mi Suanruam**. [Participatory Democracy]. Bangkok: King Prajadhipok's Institute. (in Thai)
- Brehm, Sharon S., and Saul M. Kassin. 1996. **Social Psychology**. 3rd ed. Boston: Houghton Mifflin.
- Catt, Helena. 1999. **Democracy in Practice**. London: Routledge.
- Chai-Anan Samudavanija. 1998. **Rut**. [State]. 5th ed. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Choltis Dhirathiti. 2015. "Kanmueang/Politics." In **Kham Lae Khwamkhiti Nai Ratthasat Ruam Samai Lem 2**. [Concepts in Contemporary Political Science Vol.2], edited by Prudhisana Jumbala and Ake Tangsapwattana, 278-282. 2nd ed. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Dahl, Robert A. 1975. **Political Analysis**. New Delhi: Prentice Hall of India.
- Easton, David. 1971. **The Political System: An Inquiry into the State of Political Science**. 2nd ed. New York: Knopf.
- Gottlieb, Laurie Naomi, Nancy Feeley, and Cindy Dalton. 2005. **The Collaborative Partnership Approach to Care: A Delicate Balance**. St. Louis, MO: Elsevier Mosby.
- Hutchinson, Jo. 2011. "Partnership, Capital Formation and Equality and Diversity: Learning from Five Case Studies." In **Constructing the Future: Diversity, Inclusion and Social Justice**, edited by L. Barham, and B.A. Irving. Stourbridge: Institute of Career Guidance.
- Kanungnit Sribua-iam, Thawanrat Worathepvothipong, and Pisit Sukreeyapong. 2002. **Naeothang Kan Soemsang Prachathippatai Baep Mi Suanruam Tam Ratthathammanun Haeng Ratcha-anachak Thai Pho So 2540: Panha Upasak Lae Thang-Ok**. [Approaches to the Promotion of Participatory Democracy under the B.E. 2540 Constitution of the Kingdom of Thailand: Problems, Obstacles, and Solutions]. Bangkok: King Prajadhipok's Institute. (in Thai)
- Kickbush, Ilona, and Jonathan Quick. 1998. "Partnerships for Health in the 21st Century." **World Health Statistics Quarterly** 51(1): 68-74.

- Krech, David, Richard S. Crutchfield, and Egerton L. Ballachey 1962. **Individual in Society**. New York: McGraw-Hill Book Co., Inc.
- March, James W. 2007. **User Guidebook on Implementing Public-Private Partnerships for Transportation Infrastructure Projects in the United States: Final Report**. Washington, DC: Office of Policy and Governmental Affairs, Federal Highway Administration (FHWA).
- Morgenthau, Hans J. 1973. **Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace**. 5th ed. New York: Adfred-A-Knopt.
- Natthawut Arin, Oraphin Choochom, Dusadee Yoelao, and Numchai Suppareakchaisakul. 2013. "Kan Tham Nathi Tuaprae Khan Klang Khong Thun Thang Chittawitthaya Choeng Buak Thi Mi Itthiphon To Suk Phawa Thang Chit Lae Phruetikam Kan Patibatngan Khong Bukhlakon Satharanasuk Nai Changwat Chaidan Tai." [Function of Psychological Capital as a Mediator Affecting Psychological Outcomes and Work Performance among Public Health Officers in Southern Border Provinces]. **Journal of Behavioral Science** 19(1): 99-117. (in Thai)
- Pathan Suwanmongkol. 2018. **Udomkan, Muatmu: Saranukrom Kanmueang Thai**. [Ideology, Category: Political Encyclopedia of Thailand]. Accessed January 12, 2018. <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=อุดมการณ์> (in Thai)
- Pornsedtheewut Panyaitsakul. 2018. **Khawmai Khong Kanmueang Kan Pokkhong**. [Meaning of Politics and Government]. Accessed January 12, 2018. <https://sites.google.com/site/pisitsuriyachan/1-1-khwam-hmay-karmeuxng-kar-pkkrxng/1-1-khwam-hmay-karmeuxng-kar-pkkrxng>. (in Thai)
- Rancière Jacques. 2006. **Hatred of Democracy**. Translated by Steve Corcoran. London: Verso.
- Roskin, Michael G., Robert L. Cord, James A. Medeiros, and Walter S. Jones. 1997. **Political Science: An Introduction**. New Jersey: Prentice-Hall International Inc.
- Sanya Kenaphoom. 2016. "Kan Tatsinchai Thang Kanmueang Baep Withi Prachathippatai : Naeokhit Lae Rupbaep Laksana." [Political Decision on the Democratic Way of Life: Concept and Forms]. **Humanities & Social Sciences** 33(2): 90-119. (in Thai)
- , 2018. **Krabuanthat Kan Chatkan Phak Rat Naeo Mai: Thitthang Kan Patirup Rabop Ratchakan**. [New Public Management Paradigm: Government Reform Trajectory], Rajabhat Maha Sarakham University Journal 12(2): 303-304. (in Thai)

- Scotland. Social Research. 2002. **Partnership Working: Models and Experiences of Social Partnership in Developed Regions of Europe**. [Edinburgh]: Office of the Chief Researcher, Scottish Executive.
- Shepard Peggy M., Mary E. Northridge, Swati Prakash, and Gabriel Stover. 2002. "Preface: Advancing Environmental Justice through Community-Based Participatory Research." **Environmental Health Perspectives** 110(April): 139-140.
- Thasothorn Toothongkum. 2017. "Thitthang Lae Anakhot Khong Kanmueang Nai Nakhon Lae Mahanakhon." [Political Directions and Futures of Cities and Metropoles]. In **Chut Wicha 82715 Sammana Kanmueang Kan Pokkhong Nai Nakhon Lae Mahanakhon: Nuai Thi 5** [82715 Seminar in Politics of Cities and Metroploles: Unit 5], 1-34. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Triandis, Harry C. 1971. **Attitude and Attitude Change**. New York: John Wiley and Sons, Inc.
- Uthai Loahawichien, and Suwannee Saengmahachai. 2013. **Phuenthan Kan Wichai Thang Sangkhomsat Lae Ratthaprasasanasat**. [Fundamentals in Social Science and Public Administration Research]. Bangkok: Sematham. (in Thai)
- Witthayakon Chiangkun. 2007. **Kaokham Rabop Thaksin Su Senthang Patirup Kanmueang-Setthakit**. [Beyond the Thaksin Regime: Path to Political and Economic Reform]. Bangkok: Banphra-Arthit. (in Thai)
- Wolin, Sheldon. 1960. **Politics and Vision: Continuity and Innovation in Western Political Thought**. Boston: Little, Brown and Company.
- Woradech Jantarasorn. 2008. **Thruesadi Kan Nam Nayobai Satharana Pai Pati Bat**. [Public Policy Implementation Theory]. 3rd ed. Bangkok : Thai University Researchers Association. (in Thai)
- Worathip Meemark, and Cheewin Chayachawalit. 2004. **Nathi Phonlamueang Nai Rabop Prachathippatai An Mi Phramahakasat Song Pen Pramuk**. [Citizens' Duties in the Democratic System with the King as Head of State]. Bangkok: Office of the Electoral Commission. (in Thai)
- Yodpol Thepsitthar. 2014. **Prachathippatai (Baep Tuathaen) Thi Mai Chai Prachathippatai?** [Democracy (Representative) Which Is Not Democracy? Accessed January 14, 2014. <https://prachatai.com/journal/2014/02/51578>. (in Thai)

Yupaporn Roopngam. 2002. "Kan Mi Suanruam Khong Kharatchakan Samnak Ngoppraman Nai Kan Patirup Rabop Ratchakan". [Participation on Bureaucratic Reform of the Bureau of the Budget]. Master's thesis, National Institute of Development Administration. (in Thai)